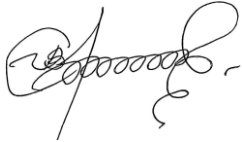

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

ЄВДОКИМОВ ВІКТОР ВАЛЕРІЙОВИЧ

УДК 351.863.1: 351.74/.76: 351.82(043.3)

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

25.00.05 – державне управління у сфері державної безпеки
та охорони громадського порядку

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
доктора наук з державного управління

Харків – 2021

Дисертацією є рукопис
Робота виконана в Чорноморському національному університеті імені
Петра Могили (м. Миколаїв)

Офіційні опоненти: доктор наук з державного управління, старший дослідник
ПОМАЗА-ПОНОМАРЕНКО Аліна Леонідівна,
начальник наукового відділу проблем державної безпеки
навчально-науково-виробничого центру Національного
університету цивільного захисту України

доктор наук з державного управління, доцент
КОПАНЧУК Володимир Олександрович,
доцент кафедри кримінального права та процесу
Хмельницького університету управління та права
імені Леоніда Юзькова

доктор наук з державного управління, доцент
КРАВЧУК Олег Вікторович,
заступник директора Хмельницького науково-дослідного
експертно-криміналістичного центру МВС України

Захист відбудеться «29» вересня 2021 року об «11-00» годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.707.03 Національного університету цивільного захисту України за адресою: 61023, м. Харків, вул. Чернишевська, 94, ауд. 3 (1-й поверх).

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного університету цивільного захисту України за адресою: 61023, м. Харків, вул. Чернишевська, 94.

Автореферат розісланий «29» серпня 2021 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Н.С. Грабар

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Забезпечення та удосконалення системи управління державною безпекою набуває винятково важливого значення в умовах глобальних трансформацій та спровокованих ними загроз. Загрози державній безпеці, пов'язані із злочинністю, корупцією, порушенням громадського порядку, дедалі частіше стають актуальною проблематикою у державному управлінні та державній політиці. У значній мірі дані загрози були однією із найсуттєвіших причин у розгортанні процесу окупації державних територій та початку бойових дій на сході України. Держава володіє інструментарієм щодо запобігання та протидії вказаним загрозам через реалізацію правоохоронної функції. Сучасна правоохоронна система України знаходиться у стані реформування, а тому є мінливою до внутрішнього та зовнішнього середовища, що досить часто є причиною відсутності суттєвих результатів щодо протидії злочинності та загрозам громадського порядку. Це обумовлює актуалізацію наукового пошуку в розвитку теоретичних та методологічних положень формування і реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності, що може стати фундаментальною основою у забезпеченні прав людини та демократичного розвитку держави. Актуальність даного питання визначається також «Національною стратегією у сфері прав людини», затвердженою Указом Президента України №119/2021, що визначає ключову роль та значення правоохоронної системи. Державна політика в сфері правоохоронної діяльності має забезпечити виконання основних аспектів безпеки держави, суспільних відносин, громадського порядку та інше. Це покладає, як на правоохоронну діяльність, так і на державну політику, в зазначеній сфері, сукупність завдань, визначає властивості об'єкту та предмету політики, а також механізми державної політики мають забезпечити дотримання принципів правоохоронної діяльності.

Правоохоронна функція держави стала об'єктом дослідження вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема: В.Б. Авер'янов, Т.Г. Андрусак, С.С. Алексєєв, М.І. Байтін, К.С. Бельський, О.Г. Варич, А.Б. Венгеров, А.І. Денисов, Н.І. Долматова, М.В. Дзевелюк О.О. Джураєва, М.В. Жигульонков, Л.І. Загайнов, Т.В. Кашаніна, С.В. Ківалов, М.М. Ковалевський, М.І. Козюбри, В.В. Копейчиков, О.Л. Копиленко, С.О. Комаров, В.О. Костюк, С.А. Котляревський, В.В. Лазарєв, О.В. Марцеляка, О.В. Малько, Г.Н. Манов, М.М. Марченко, М.І. Матузов, А.Д. Машков, Л.А. Морозова, С.М. Мельничук, Т. Мітчелл, В.С. Нерсисянц, С.В. Кухтик, Ю.М. Оборотов, М.П. Орзіх, П.В. Онопенко, Г.В. Падалко, Ю.Г. Просвірніна, О.В. Петришин, В.Ф. Погорілко, П.М. Рабінович, В.І. Сало, В.В. Сухонос, О.Ф. Скакун, Л.І. Спірідонов, О.В. Сурілов, О.В. Тимошук, Ю.А. Тихомиров, Є.О. Харитонova, О.Ф. Фрицький, А.Ф. Черданцев, В.А. Четвернин, В.Є. Чіркин, В.В. Шаповал та інші. Питання розвитку державної політики в різних сферах суспільного життя піднімалися в працях вітчизняних вчених: Л.В. Антонова, А.В. Антонов, Р.В. Власенко, Р.В. Войтович, В.І. Гурковський, Д.О. Грицишен, Т.А. Гузенко, О.І. Драган, І.В. Драган, О.І. Дацій, С.М. Домбровська, А.В. Дуда, І.Б. Жилияєв, В.Ф. Загурська-Антонюк, В.В. Ксензук, І.В. Клименко, Л.В. Литвинова, В.В. Нонік, О.П. Попроцький, С.К. Полумієнко, Г.Г. Почепцов,

Ю.Г. Рубан, Л.О. Рибаків, О.В. Радченко, Л.В. Сергієнко, А.І. Семенченко, В.П. Удовиченко, Н.І. Шевченко та інші. Особливості розвитку державної політики в сфері забезпечення громадського порядку та протидії злочинності піднімалися в дисертаційних дослідженнях Д.О. Грицишена, О.В. Кравчука, В.О. Копанчук, В.Ф. Загурської-Антонюк, І.В. Шевчук, В.О. Паутова, А.Л. Бобрицького. Серед зарубіжних вчених окремі аспекти розвитку правоохоронної діяльності розглядалися в працях: Пельзес Е. (Pelsez E.), Кендалл Р. (Kendall R.), Серіо М. (Serio M.), Накадзима К. (Nakajima C.), Альба Р.М. (Alba R.M.), Ван Зіл Ф. (Van Zyl F.), Феррейра Б. (Ferreira B.R.), Кванса Е.К. (Quansah E.K.), Бовен Дж. Е. (Bowen J.E.), Арваніти Т.М. (Arvanites T.M.), Хаклер Дж. (Hackler J.), (Mackenzie R.).

Зазначеними вченими не тільки порушено, але й вирішено вагому сукупність проблем щодо розвитку правоохоронної системи України та зарубіжних країн, обґрунтовано теоретичні та методологічні положення державної політики в даній сфері. Враховуючи надбання учених, зауважимо на необхідності трансформації окремих елементів методології та на розробці теоретичних положень державної політики в сфері правоохоронної діяльності, зважаючи на новітні суспільні виклики.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт Державного університету “Житомирська політехніка” (раніше Житомирського державного технологічного університету) за темами: “Забезпечення економічної безпеки територіальних виробничих комплексів” (номер державної реєстрації 0120U103443); “Політика щодо біженців та внутрішньо переміщених осіб при загрозах національній безпеці та постконфліктному стані економіки” (номер державної реєстрації 0117U006473). У межах тем автором проведені дослідження, пов'язані з розробкою теоретико-методологічних положень формування та реалізації державної політики у сфері правоохоронної діяльності.

Мета і завдання дослідження. Мета дисертації ґрунтується на розробці та адаптації теорії, методології та удосконаленні практичних положень щодо формування та реалізації державної політики у сфері правоохоронної діяльності.

Для досягнення мети в роботі поставлено та вирішено наступні завдання:

- визначити напрями розвитку вчення про функції держави та націй щодо встановлення змісту та форми прояву правоохоронної функції та її реалізації через правоохоронну діяльність;
- ідентифікувати напрями розвитку понятійно-категоріального апарату правоохоронної діяльності як об'єкту державної політики;
- здійснити оцінку сучасного стану наукового знання про правоохоронну діяльність як об'єкту державної політики;
- визначити напрями трансформації мети та завдань державної політики в сфері правоохоронної діяльності;
- обґрунтувати властивості об'єктно-предметного поля та склад принципів державної політики в сфері правоохоронної діяльності;
- визначити напрями розвитку складових методології щодо формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності;

- оцінити симптоми проблеми державної політики в сфері правоохоронної діяльності шляхом аналітико-статистичної оцінки криміногенної ситуації в Україні;
- розвинути інформаційних механізм формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності;
- розробити багаторівневий освітній механізм формування та реалізації державної політики;
- розкрити зміст та визначити напрями розвитку інституційного забезпечення формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності;
- встановити властивості фінансового забезпечення як складової реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності;
- визначити особливості сучасного стану фінансового забезпечення реалізації правоохоронної функції держави;
- розробити механізм фінансового забезпечення формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності.

Об'єктом дослідження є процес формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності.

Предметом дослідження є теоретичні та методологічні положення формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності.

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження є загальнофілософські та загальнонаукові методи пізнання явищ і процесів у системі державного управління та вироблення державної політики. Методи теоретичного узагальнення, групування, систематизації були застосовані при обґрунтуванні складу та змісту функцій держави та встановлення властивостей правоохоронної функції (п. 1.1). Ідентифікація напрямів розвитку понятійно-категоріального апарату правоохоронної діяльності як об'єкту державної політики (п. 1.2) здійснено шляхом застосування методів індукції та дедукції, абстрагування, систематизації та моделювання. Вивчення еволюції наукових поглядів на державну політику в сфері правоохоронної діяльності (п. 1.3) стало можливим через застосування бібліометричного аналізу, а інформаційною базою стала наукометрична база даних Scopus. Методи моделювання, групування, систематизації, аналогії, аналізу та синтезу, індукції та дедукції застосовували при обґрунтуванні мети, завдань (п. 2.1) та властивостей об'єктно-предметного поля державної політики у сфері правоохоронної діяльності (п. 2.2). Удосконалення складових державної політики в сфері правоохоронної діяльності (п. 2.3) здійснено за допомогою методів систематизації, аналізу та синтезу, аналогії, абстрагування. Методи статистичного аналізу стали основою оцінки симптомів проблеми державної політики в сфері правоохоронної діяльності щодо криміногенної ситуації в Україні (п. 3.1, 3.2, 3.3). Обґрунтовані напрями розвитку інформаційного механізму, через ідентифікацію складових внутрішньої та зовнішньої комунікації (п. 4.1), освітнього механізму, через визначення багаторівненого підходу до підготовки та перепідготовки правоохоронців (п. 4.2), шляхом застосування методів групування, узагальнення, абстрагування, аналогії. Системний підхід використано при обґрунтуванні інституційного забезпечення державної політики в сфері правоохоронної

діяльності (п. 4.3). Розвиток фінансового забезпечення державної політики в сфері правоохоронної діяльності (п. 5.1, 5.2, 5.3) здійснено шляхом застосування системного підходу, методів статистичного аналізу, індукції та дедукції.

Інформаційною базою дослідження є наукові джерела (монографічні праці, наукові статті вітчизняних і зарубіжних вчених з проблем розвитку теорії і методології формування та реалізації державної політики у сфері правоохоронної діяльності, філософії науки; матеріали науково-практичних конференцій і семінарів); офіційні документи (нормативні документи України та інших країн з питань державної безпеки, правоохоронної діяльності та криміналістики); офіційні дані Державної служби статистики України, Міністерства внутрішніх справ України, Генеральної прокуратури України, Національної поліції, Міністерства фінансів України; матеріали міжнародної наукометричної бази даних Scopus; довідкові та інформаційні видання професійних міжнародних організацій.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в розвитку теорії та методології формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності.

Основні положення наукової новизни полягають у наступному:

вперше одержано:

- комплексний підхід щодо формування та реалізації державної політики в сфері, який передбачає 1) обґрунтування порядку залучення стейкхолдерів до формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності (взаємодія із органами місцевого самоврядування; взаємодія із органами державного управління; взаємодія із контролюючими органами; взаємодія із організаціями громадянського суспільства); 2) розроблення моделі взаємодії державних сфер політики в контексті реалізації правоохоронної функції; 3) обґрунтування змісту та форми реалізації освітнього, фінансового, правового, інституційного та інформаційного механізмів як складових методології державної політики.

- інформаційний механізм формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності, що побудований на основі формування процесу внутрішньої та зовнішньої взаємодії суб'єктів державної політики. За кожним напрямом визначено методи взаємодії та встановлено їх місце у формуванні державно-управлінських рішень: внутрішня комунікація (створення єдиної державної бази злочинів із рівнями доступу; повна цифровізація діяльності правоохоронних органів; розробка механізму комунікації із міжнародними правоохоронними організаціями; розробка стратегії кібербезпеки правоохоронної системи України; розробка механізму обміну інформацією між правоохоронними органами; формування механізму підвищення кваліфікації правоохоронців щодо цифровізації; цифровізація процесів розслідування злочинів та оперативно-розшукових дій; розробка процедури збору інформації із використанням новітніх технологій); зовнішня комунікація (інформування суспільства; формування суспільної свідомості; привернення уваги до проблеми).

удосконалено:

- теоретичні положення державної політики в сфері правоохоронної діяльності, що ґрунтуються на розробці класифікаційної моделі функцій держави та визначення в ній місця правоохоронної функції (відноситься до основних, постійних, внутрішніх та зовнішніх видів функцій держави), яка з одного боку виступає як самостійна функція держави, а з іншого забезпечує виконання інших функцій. Обґрунтовано, що правоохоронна діяльність є формою реалізації правоохоронної функції та скерована на забезпечення національної безпеки;

- вихідні положення державної політики в сфері правоохоронної діяльності в частині: 1) обґрунтування властивостей об'єктно-предметного поля правоохоронної діяльності та на цій основі визначення об'єкту (сукупність суспільних відносин, які досягаються законним та незаконним шляхом та діяльність державних та / або недержавних інституцій, до функцій яких входить профілактика, запобігання та протидія забороненим шляхам досягнення індивідуальних чи колективних інтересів) та предмету (процес регулювання та впливу держави через правоохоронні органи на суспільні відносини та процес задоволення індивідуальних та колективних інтересів, що полягає у розробці та реалізації державно-управлінських рішень, метою яких є забезпечення державної безпеки) державної політики; 2) формування структури та змісту принципів державної політики в досліджуваній сфері, які запропоновано розділити на загальні (загальні соціально-орієнтовані принципи правоохоронної системи та загальні принципи, що характеризують властивості правоохоронної діяльності) та спеціальні, які мають визначатися специфікою діяльності конкретного правоохоронного органу, особливо, якщо їх поділ відбувається за специфічною сферою суспільного життя;

- освітній механізм формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності, що передбачає: ідентифіковані вихідні положення; визначення специфічних рис організації підготовки правоохоронців на первинному рівні, на рівні закладів вищої освіти та післядипломному рівні; ідентифікацію суб'єктів реалізації механізму; визначення основних складових змісту освітнього процесу; розробку варіантів формування освітніх програм за спеціальністю 262 «Правоохоронна діяльність»;

- інституційне забезпечення формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності через обґрунтування властивостей діяльності правоохоронних органів, зокрема: 1) запропоновано під правоохоронним органом розуміти суб'єкта реалізації правоохоронної функції держави, що створюється як орган державної влади, діяльність якого скерована на захист прав, свобод та інтересів людини, забезпечення громадського порядку, законності, запобігання та протидії злочинності, забезпечення державної та національної безпеки; 2) визначені ознаки, що характеризують діяльність правоохоронного органу; 3) запропоновано їх поділ за формою створення та специфікою діяльності; 4) визначено вектори розвитку правоохоронних органів;

- забезпечення формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності через систематизовану формалізацію його фінансового механізму, в якому розбудовано та представлено теоретичну базу (мета, принципи та суб'єкти) та практичні інструменти (процедури, нормативно-правове

забезпечення, методи, засоби, важелі); в межах механізму сформовано порядок фінансового забезпечення проведення таємних видатків суб'єктами правоохоронної діяльності як специфічної особливості фінансово-бюджетної діяльності вказаних суб'єктів господарювання. Комплексна реалізація механізму фінансового забезпечення на практиці сприятиме повноті охоплення всіх повноважень суб'єктів правоохоронної діяльності фінансовим забезпеченням, кореляції положень державної фінансової політики та державної політики в сфері правоохоронної діяльності, а також дозволить підвищити результативність та ефективність державної політики у сфері правоохоронної діяльності;

- порядок фінансового забезпечення щодо проведення таємних видатків суб'єктами правоохоронної діяльності, що передбачає наступні етапи: планово-прогнозний (включення КЕКВ 2810 та 3250 до складу форм планових документів, загалом, та кошторису, зокрема. Здійснення розрахунків за вказаними статтями та представлення їх в секторному вигляді виключно для службового користування головному розпоряднику бюджетних коштів); реєстраційний (не передбачає процедурних положень щодо видатків, оскільки стосується мережі розпорядників бюджетних коштів); обліково-контрольний (фіксація в обліку виконання державного бюджету сукупного обсягу таємних видатків на відповідному закритому аналітичному рахунку асигнувань відповідних суб'єктів правоохоронної діяльності щодо покриття таємних видатків); асигнувальний (відкриття асигнувань суб'єктів правоохоронної діяльності на покриття таємних видатків); видатковий (проведення касово-розрахункового обслуговування суб'єктів правоохоронної діяльності в частині здійснення таємних видатків у встановленому порядку з доповненням його щодо підтвердження легітимності здійснення таких видатків уповноваженим розпорядником бюджетних коштів);

дістало подальшого розвитку:

- обґрунтування змісту та ознак правоохоронної діяльності, зокрема, встановлено, що правоохоронна діяльність: по-перше, має відповідати сукупності ознак (1) правозастосовчий характер правоохоронної діяльності як одного з напрямів державного управління; 2) невід'ємність правоохоронної діяльності від діючих правових норм, що регулюють суспільні відносини; 3) реалізація правоохоронної діяльності державними правоохоронними органами та недержавними суб'єктами з обмеженою сферою діяльності; 4) застосування лише законних засобів впливу на суспільні відносини; 5) забезпечення громадського порядку, безпеки суспільних відносин та безпеки держави за окремими сферами забезпечення та діяльності; 6) відповідність діяльності суб'єктів правоохоронної діяльності встановленим правовим нормам; 7) професійність суб'єктів правоохоронної діяльності); по-друге, має розглядатися як функція держави, діяльність органів державної влади, діяльність приватних правоохоронних установ, об'єкт державної політики;

- встановлення мети та ідентифікація завдань правоохоронної діяльності та державної політики в даній сфері. Встановлено, що завдання правоохоронної діяльності варто групувати за наступними видами: загальні та спеціальні. Такий поділ завдань правоохоронної діяльності обумовив обґрунтування мети

(вироблення державно-управлінських рішень щодо формування системи правоохоронної діяльності як інструменту запобігання та протидії злочинності, забезпечення громадського порядку та виконання конституційних свобод громадян, що є складовими державної безпеки) та завдань (формування структури системи правоохоронної діяльності держави; визначення об'єктно-предметного поля діяльності правоохоронних органів; розробка механізмів державно-управлінських рішень щодо виконання завдань правоохоронної діяльності; налагодження системи комунікації між правоохоронними органами, суб'єктами державної політики та громадянським суспільством; формування інституційного, правового, економічного та іншого видів забезпечення правоохоронної діяльності; налагодження взаємозв'язків із міжнародними поліцейськими організаціями; криміналізація / декриміналізація злочинів; пеналізація / депеналізація злочинів) державної політики в сфері правоохоронної діяльності;

- теоретичні положення фінансового забезпечення формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності через формування визначення понять: бюджетне фінансове забезпечення суб'єктів правоохоронної діяльності як процесу виділення та передачі з державного та місцевих бюджетів фінансових ресурсів відповідним уповноваженим розпорядникам бюджетних коштів на реалізацію ними державної правоохоронної функції, а також механізм фінансового забезпечення формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності, під яким пропонується розуміти комплекс науково-обґрунтованих взаємопов'язаних практичних інструментів (з відповідною теоретичною базою) з розбудови відносин в процесі виділення та передачі фінансових ресурсів на правоохоронну діяльність, як важливого напряму функціональної діяльності держави (при цьому, до теоретичної бази такого механізму запропоновано внести мету, суб'єкти та принципи, а до складу практичних інструментів – віднести його нормативно-правове забезпечення, методи, засоби, важелі та процедури). Їх формування сприяло систематизованій формалізації механізму фінансового забезпечення щодо формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності;

- досліджено сучасний стан фінансового забезпечення правоохоронної функції держави, в результаті чого було визначено проблемні позиції та надано рекомендації щодо їх усунення, зокрема: відновлення фінансового забезпечення за кодами програмної бюджетної класифікації видатків 1001100 “Медичне забезпечення працівників, осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ”, 1003080 “Стаціонарне лікування військовослужбовців Національної гвардії України у власних медичних закладах” та 6521030 “Наукова діяльність у сфері забезпечення державної безпеки, дослідження та розробки спеціальної техніки”, а також введення нових бюджетних програм за кодами програмної бюджетної класифікації видатків 1001090 “Наукова та науково-технічна діяльність в сфері правоохоронної діяльності МВС України”, 1002080 “Медичне забезпечення працівників, осіб рядового і начальницького складу Державної прикордонної служби”, 1002090 “Наукова та науково-технічна

діяльність в сфері правоохоронної діяльності Державної прикордонної служби України”. Практична реалізація цих рекомендацій сприятиме не тільки повноцінному виконанню нормативно закріплених повноважень суб’єктів правоохоронної діяльності, а й підвищенню ефективності їх діяльності.

Практичне значення одержаних результатів. Результати, що полягають у розробці та удосконаленні теоретичних і методологічних положень формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності можуть бути використані: правоохоронними органами; контролюючими органами; органами місцевого самоврядування. Окремі положення можливо використовувати для модернізації підходів із підготовки фахівців з публічного управління та адміністрування й правоохоронної діяльності.

Основні теоретичні та методологічні положення дослідження доведені до рівня конкретних розробок, придатних до використання суб’єктами державного управління, зокрема: Управлінням Служби безпеки України в Житомирській області (довідка № 57/8621, від 02.07.2021 р.); Житомирською обласною державною адміністрацією (довідка № 4612/2-21/45, від 16.08.2021 р.); Житомирською обласною радою (довідка № р-5-22/1446, від 16.08.2021 р.), Державним університетом “Житомирська політехніка” (довідка № 44-21.05/54, від 06.01.2021 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійно виконаним науковим дослідженням. Наукові розробки, висновки та пропозиції, що містяться в роботі, належать особисто автору. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у дисертації використано лише ті положення, які є результатом особистої роботи здобувача, що полягає у дослідженні комплексу питань, пов’язаних з державною політикою в сфері правоохоронної діяльності.

Апробація результатів дисертації. Основні положення дослідження, викладені в дисертації, доповідалися, обговорювалися та отримали позитивну оцінку на 10 міжнародних та всеукраїнських наукових та науково-практичних конференціях, що відображено в публікаціях [31-40].

Публікації. Основні положення дисертаційної роботи опубліковано у 40 наукових працях, із них: 6 монографій (в тому числі 1 – одноосібна); 5 статей у зарубіжних виданнях, що включенні до міжнародних наукометричних баз даних; 19 статей у вітчизняних фахових виданнях, що включенні до міжнародних наукометричних баз даних; 10 тез доповідей на міжнародних та всеукраїнських конференціях.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, п’яти розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст викладено на 337 сторінках друкованого тексту. Робота містить 34 таблиць, 48 рисунків, 5 додатків на 42 сторінках. Список використаних джерел нараховує 250 найменувань і розміщений на 27 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

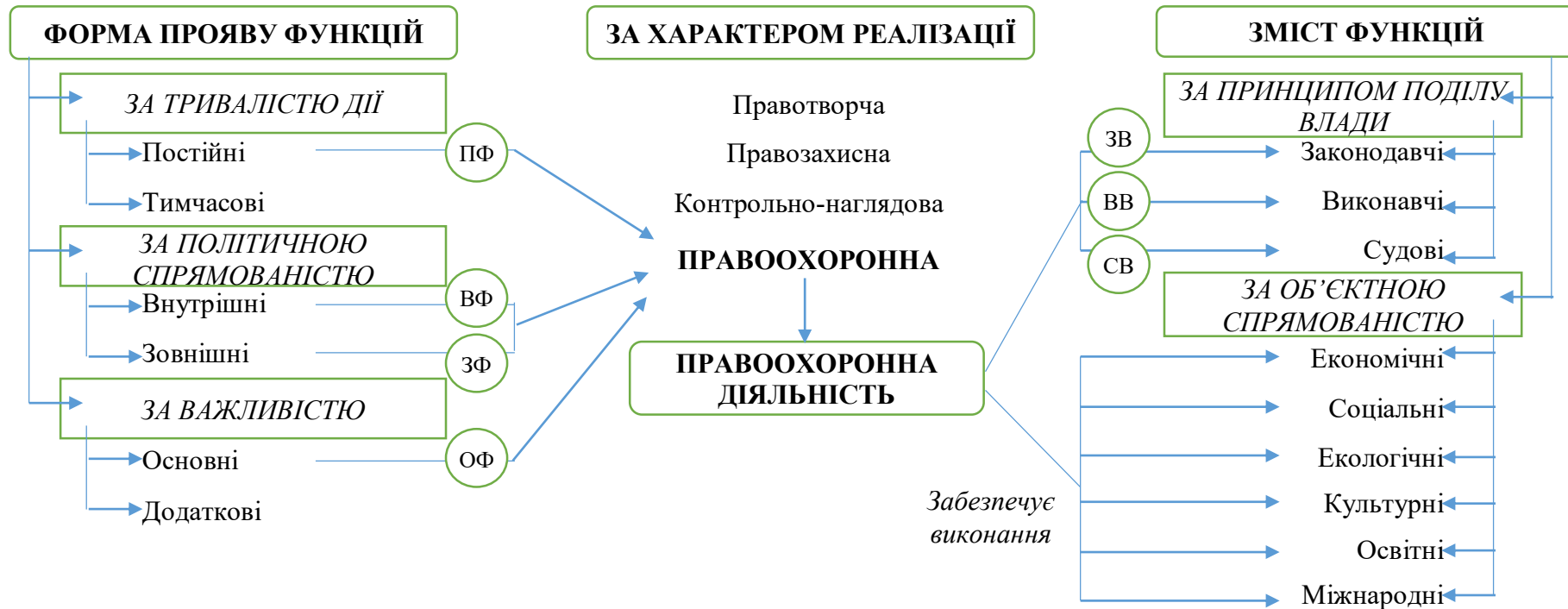
У Розділі 1 «Теоретичні положення розвитку державної політики в сфері правоохоронної діяльності» розкрито питання розвитку функції держави, в цілому, та правоохоронної, зокрема, а також визначено сутність правоохоронної діяльності як об'єкту державної політики, здійснено бібліометричний аналіз наукової літератури з досліджуваної проблематики.

Теоретичним підґрунтям формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності є обґрунтування її місця у контексті реалізації функції держави та забезпечення відповідного рівня її безпеки. Функції держави є тією категорією, що визначає напрями її розвитку та трансформації, загалом, та окремих складових, зокрема. Відповідно, правоохоронна діяльність визначає як власне правоохоронну функцію держави, так і забезпечення виконання інших, що пов'язані із реалізацією державно-управлінських рішень у різних сферах суспільного життя. Зважаючи на різноманітність підходів щодо функцій держави, розроблено адаптивну теоретичну модель взаємодії функцій держави та особливого місця в ній надано правоохоронній діяльності (рис. 1). Зазначене дозволяє в повній мірі виявити властивості правоохоронної діяльності у функціональній спрямованості держави та державного управління, що визначає концептуальну основу процесу формування та реалізації державної політики у досліджуваній сфері.

Обґрунтовано концептуальні основи функціонування правоохоронної діяльності, реалізацію яких синергезовано у діяльності органів державної влади та через застосування регулятивних державних механізмів правоохоронної діяльності. Як результат, виявлено ключові ознаки правоохоронної діяльності (рис. 2), які характеризують її зміст та форми прояву, а також визначають методологічні положення формування та реалізації державної політики. Відповідно до зазначеного, у змісті правоохоронної діяльності як об'єкту державної політики мають бути залучені більшість підходів, що виокремлюються вченими, а також, вище ідентифіковані ознаки даного суспільного явища. Даний підхід має комплексний характер, адже враховує думку більшості авторів та положення, що характеризують правоохоронну діяльність як об'єкт державної політики та державного управління, в цілому. Запропоновано напрями ідентифікації змісту правоохоронної діяльності:

1. *Правоохоронна діяльність як функція держави.* Правоохоронна діяльність – це форма реалізації функції держави, яка ґрунтується на забезпеченні громадського порядку, законності, безпеці суспільних відносин, запобіганні та протидії різним видам злочинів, через здійснення правозастосовчої діяльності спеціально уповноваженими органами державної влади та / або приватними установами, що мають на те дозвіл держави, та використовують в своїй діяльності примусові та юридичні засоби впливу;

2. *Правоохоронна діяльність як діяльність органів державної влади.* Правоохоронна діяльність – це діяльність спеціально уповноважених органів державної влади щодо забезпечення громадського порядку, законності, безпеки суспільних відносин, запобігання та протидії різним видам злочинів через здійснення правозастосовчої діяльності із використанням примусових та юридичних засобів впливу;

Умовні позначення: ПФ – правоохоронна діяльність - постійна функція; ВФ – правоохоронна діяльність - внутрішня функція; ЗФ – правоохоронна діяльність – реалізується через зовнішню функцію; ОФ – правоохоронна діяльність - основна функція; ЗВ – правоохоронна діяльність – регулюється законодавчою владою та забезпечує дотримання законодавства; ВВ – правоохоронна діяльність реалізується виконавчими органами влади; СВ – правоохоронна діяльність забезпечує виконання рішень судової влади

Рис. 1. Класифікаційна модель функцій держави

3. *Правоохоронна діяльність як діяльність приватних установ.* Правоохоронна діяльність – вид економічної діяльності суб'єктів господарювання, що потребує спеціального дозволу на її здійснення, та ґрунтується на забезпеченні громадського порядку, законності, безпеки суспільних відносин, запобіганні та протидії різним видам злочинів, через здійснення правозастосовчої діяльності із використанням примусових та юридичних засобів впливу;

4. *Правоохоронна діяльність як об'єкт державної політики.* Правоохоронна діяльність є об'єктом державної політики, що полягає у формуванні та реалізації державно-управлінських рішень щодо правозастосовчої діяльності спеціально уповноважених органів державної влади (правоохоронні органи) та у регулюванні діяльності правоохоронних установ, діяльність яких ґрунтується на забезпеченні громадського порядку, законності, безпеці суспільних відносин, запобіганні та протидії різним видам злочинів, через примусові та юридичні засоби впливу.

У розділі 2 «Методологія формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності» розкрито мету та завдання, принципи, об'єкт та предмет, складові методології державної політики в сфері правоохоронної діяльності.

Державна політика в сфері правоохоронної діяльності має забезпечити виконання основних завдань щодо безпеки держави, суспільних відносин, громадського порядку та інше. Це покладає, як на правоохоронну діяльність, так і на державну політику в даній сфері, сукупність завдань, визначає властивості об'єкту та предмету політики, а також механізми, що мають забезпечити дотримання принципів правоохоронної діяльності. Репрезентовані завдання правоохоронної діяльності в науковій літературі мають дискусійний характер. Адже учені, зважаючи на об'єкт, предмет та мету дослідження, наводять різний перелік та зміст завдань правоохоронної діяльності. Запропоновано такі класифікації завдань правоохоронної діяльності, як: загальні (запобігання та протидія злочинності різних видів; забезпечення громадського порядку; забезпечення виконання конституційних прав та свобод громадян) та специфічні (формування профілактичних заходів; охорона громадського порядку, власності, інституцій та громадян; розслідування кримінальних правопорушень різних видів; оперативно-розшукова діяльність; підтримання державного обвинувачення у суді; судовий розгляд справ про злочини; виконання судових рішень; юридична допомога громадянам).

Визначені *мета* (вироблення державно-управлінських рішень щодо формування системи правоохоронної діяльності як інструменту запобігання та протидії злочинності, забезпечення громадського порядку та виконання конституційних свобод громадян, що є складовими державної безпеки) *та завдання* (формування структури системи правоохоронної діяльності держави; визначення об'єктно-предметного поля діяльності правоохоронних органів; розробка механізмів державно-управлінських рішень щодо виконання завдань правоохоронної діяльності; налагодження системи комунікації між правоохоронними органами, суб'єктами державної політики та громадянським

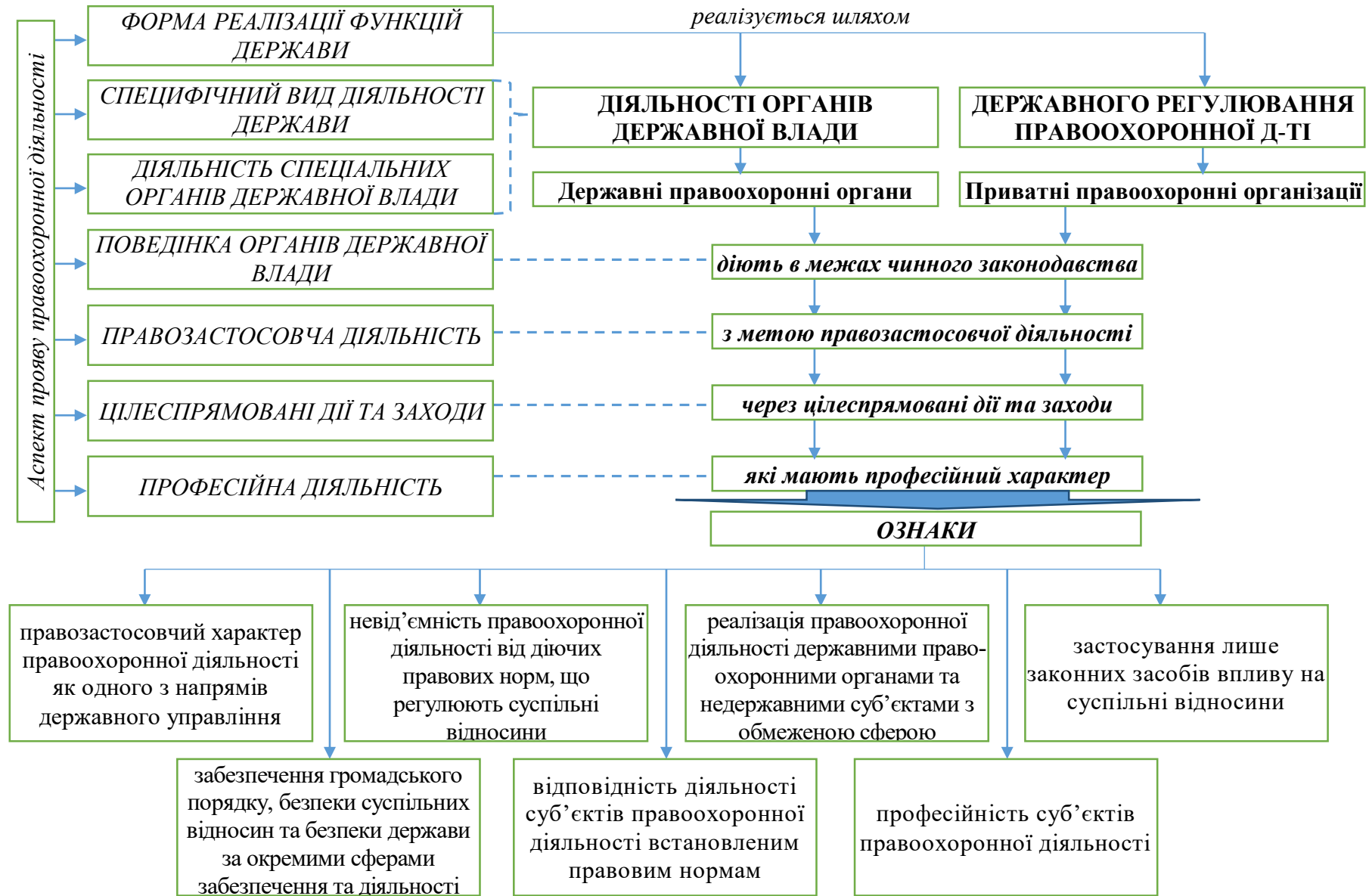

Рис. 2. Правоохоронна діяльність як об'єкт державної політики: змістовні характеристики

суспільством; формування інституційного, правового, економічного та іншого видів забезпечення правоохоронної діяльності; налагодження взаємозв'язків із міжнародними поліцейськими організаціями; криміналізація / декриміналізація злочинів; пеналізація / депеналізація кримінальних правопорушень) державної політики в сфері правоохоронної діяльності.

Обґрунтовано, що правоохоронна діяльність є особливо важливою складовою державного управління, об'єктно-предметне поле якого охоплює усі складові суспільного життя, адже: правоохоронна діяльність має гарантувати безпечне співіснування громадян на території певної держави; правоохоронна діяльність є структурною складовою державної та національної безпеки країни; правоохоронна діяльність скерована на забезпечення виконання конституційних прав громадян; правоохоронна діяльність є одним із інструментів забезпечення інтересів більшості учасників суспільних відносин; правоохоронна діяльність є особливим об'єктом державної політики щодо основ забезпечення громадського правопорядку (рис. 3).

Особливістю правоохоронної системи будь-якої країни є те, що вона має постійно знаходитися в умовах реформування, оскільки державно-управлінські рішення мають бути адаптаційно-змінними, відповідно до трансформаційних перетворень у суспільних відносинах – це дозволить підвищити рівень довіри до правоохоронних органів.

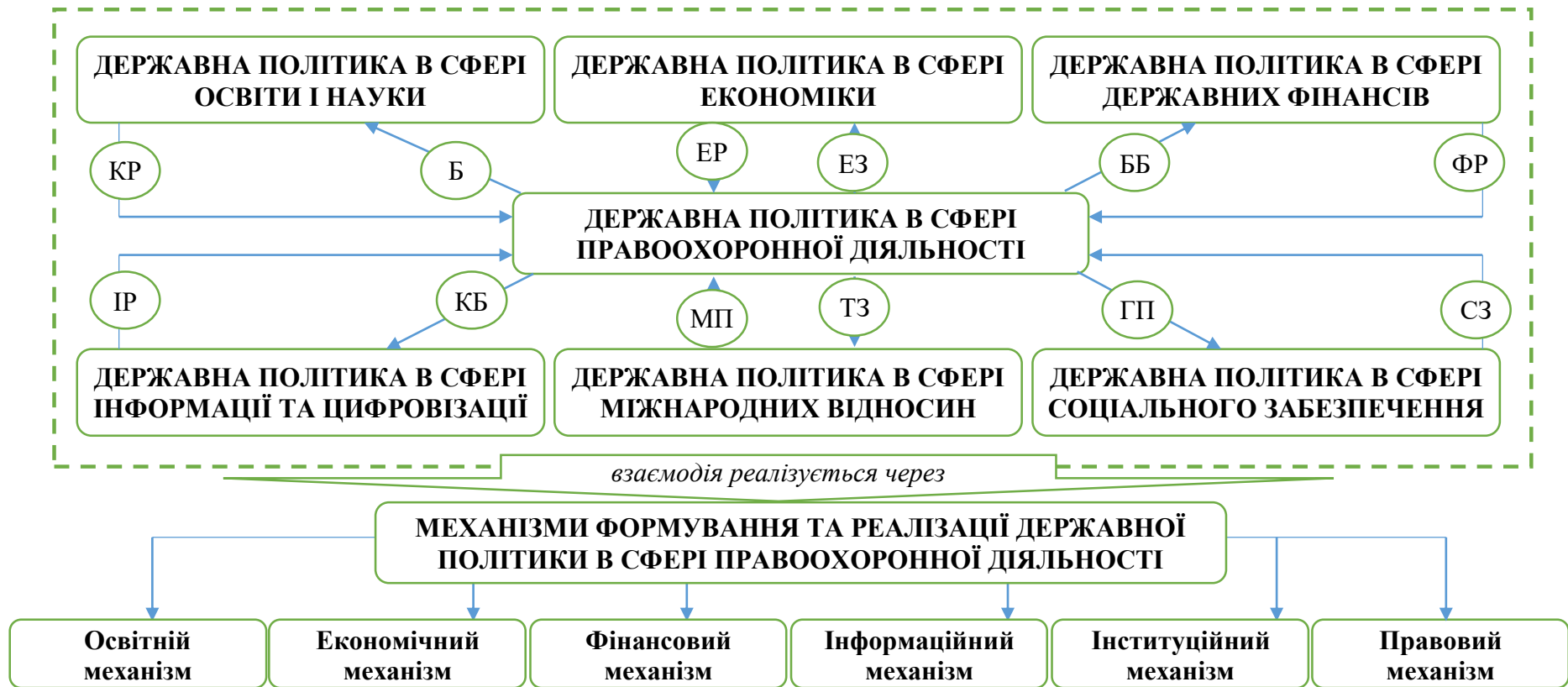
Ідентифіковані завдання, визначені властивості об'єкту та предмету державної політики в сфері правоохоронної діяльності та обґрунтована структура принципів, що є складовими методології формування та реалізації державної політики. Вказані складові є основою формування методологічного інструментарію та його застосування на усіх етапах формування та реалізації державної політики.

Державна політика в будь-якій сфері суспільного життя, зокрема, в сфері правоохоронної діяльності, повинна гармонізуватися із іншими видами державної політики, що досить чітко прослідковується в контексті взаємодії із зацікавленими сторонами. Взаємозв'язки із державними суб'єктами, зазвичай, проявляються в двох аспектах, а саме: 1) в контексті різних видів забезпечення механізмів формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності. Найчастіше це проявляється в необхідності залучення відповідних ресурсів для реалізації правоохоронної функції; 2) в контексті впливу правоохоронної діяльності на різні сфери суспільного життя, що є об'єктом інших видів державної діяльності. Наприклад, вплив правоохоронної діяльності на соціальну, економічну, політичну та інші сфери. Розроблено модель взаємодії державних сфер політики в контексті забезпечення правоохоронної функції держави (рис. 4).

Зазначенні взаємозв'язки не є вичерпними, а тому можуть в подальшому бути розвинені як на теоретичному, так і на практичному рівнях. Важливе значення при їх формуванні та розвитку набувають механізми державного регулювання та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності.

Рис. 3. Загально-наукове уявлення про об'єктно-предметне поле методології державної політики в сфері правоохоронної діяльності

Умовні позначення: КР – кадрові ресурси; Б – безпека системи освіти; ЕР – економічні ресурси; ЕЗ – запобігання та протидія економічній злочинності; ББ – бюджетна безпека; ФР – фінансові ресурси; ІР – інформаційні ресурси; КБ – кібербезпека; МП – міжнародна підтримка; ТЗ – запобігання та протидія транскордонній злочинності; ГП – громадський період; СЗ – соціальне забезпечення

Рис. 4. Взаємодія державних сфер політики в контексті реалізації правоохоронної функції

Розділ 3 «Оцінка криміногенної ситуації в Україні як симптомів державної політики в сфері правоохоронної діяльності» присвячено статистично-аналітичній оцінці криміногенної ситуації в Україні.

Кількість правопорушень за ступенем важкості в Україні у період 2016-2020 рр. значно зменшилася, адже кількість особливо тяжких кримінальних правопорушень скоротилася з 10921 тис. випадків у 2016 році до 13199 випадків у 2020 році. Також спостерігається тенденція до зменшення кількості зареєстрованих кримінальних правопорушень щодо тяжких злочинів, що у 2020 році зменшилася на 15303 тис. випадків, що на 10,89% менше, у порівнянні з попереднім роком. Гранична кількість кримінальних правопорушень, що попереджені на стадії готування, замаху спостерігалася у 2019 році – серед тяжких злочинів та становить 847 зареєстрованих випадків, а у 2020 році кількість важких, особливо важких злочинів та умисних вбивств суттєво скоротилася. Протягом останніх років спостерігається тенденція до зменшення кримінальних правопорушень, що вчинені безпосередньо у певній місцевості, оскільки у 2020 році кількість кримінальних правопорушень у містах та селищах міського типу зменшилася на 20,53%, у обласних центрах – на 20,07%, у громадських місцях – на 28,88%, на вулицях (дорогах), площах, у парках, скверах – на 24,09%, порівняно з 2019 роком. У 2020 році зросла кількість зареєстрованих випадків кримінальних правопорушень домашнього насильства на 55,52%, у порівнянні з 2019 роком. У період 2016-2020 рр. – найменша кількість кримінальних правопорушень, що вчинялися з використанням зброї, була вчинена з гладкоствольної зброї, та становила в межах 56-88 випадків.

Чисельність кримінальних правопорушень, які вчинено іноземними громадянами у 2020 році зменшилася на 32,50%, у порівнянні з попередніми роками. Також спостерігається тенденція до зменшення кримінальних правопорушень, вчинених по відношенню до іноземних громадян протягом 2019-2020 рр., так, як кількість зареєстрованих випадків у 2019 році становила 1771, а вже на кінець 2020 року – лише 907 випадків, що менше на 48,79%, у порівнянні з попереднім роком. Серед працівників відповідних державних структур зафіксовано найбільшу кількість кримінальних правопорушень за участю працівників органів Національної поліції за період 2016-2020 років та коливається у межах 36766 - 50341 тис. випадків. Серед постраждалих осіб від вчинених кримінальних правопорушень максимальна кількість зафіксована від тяжких та особливо тяжких злочинів, та на кінець 2020 року становила понад 90 тис. осіб. Максимальна кількість постраждалих осіб від кримінальних правопорушень за всі досліджувані роки спостерігається за такими категоріями, як: шахрайство - понад 21 тис. осіб у 2020 році, ДТП – понад 10 тис. осіб, осіб похилого віку та інвалідів 1 і 2 груп – понад 11 тис. осіб, юридичних осіб – понад 30 тис. осіб.

Слід зазначити, що серед кримінальних правопорушень, які вчинені проти власності, найбільша кількість зафіксована серед злочинів невеликої тяжкості, - так їх кількість у 2020 році складала понад 47028 тис. випадків, що на 106,90% більше, ніж у попередньому році. Серед кримінальних правопорушень, що вчинені проти власності у 2020 році, максимальну кількість займають крадіжки

та становлять більше, ніж 138466 тис. випадків. Серед злочинів вчинених проти господарської діяльності, за ступенем тяжкості, найбільшу кількість посідають тяжкі кримінальні правопорушення та протягом всього періоду їх кількість складала в межах 973-1821 тис. випадків.

Тенденція до зменшення кількості злочинів проти господарської діяльності спостерігалася на кінець 2020 року за наступними категоріями: зменшилась кількість випадків виготовлення, зберігання, придбання, перевезення, пересилання, ввезення в Україну, з метою використання, продажу товарів, збуту або збуту підроблених грошей, державних цінних паперів, білетів державної лотереї, марок акцизного податку чи голографічних захисних елементів – на 12,75%, зменшилась кількість випадків порушення порядку здійснення операцій з металобрухтом – на 43,25%, розголошення комерційної або банківської таємниці – на 40% менше, у порівнянні з попереднім роком.

Тенденція до збільшення злочинів проти господарської діяльності протягом досліджуваного періоду спостерігається за наступними категоріями: кількість незаконного обігу дисків для лазерних систем зчитування, матриць, обладнання та сировини для їх виробництва збільшилася у 2020 році на 100%; кількість шахрайства з фінансовими ресурсами збільшилася на 102,86%, порівняно з 2019 роком.

Найбільшу кількість серед кримінальних правопорушень проти громадської безпеки становлять терористичні акти, адже протягом 2016-2019 рр. вони становили близько 909-1865 випадків. Серед кримінальних правопорушень – недотримання податкового законодавства, максимальна кількість зареєстрованих випадків проти власності займає привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем та становили у 2020 році понад 542 випадки. Найбільша кількість кримінальних проваджень щодо недотримання податкового законодавства у господарській діяльності зафіксовано за ухиляння сплати податків і зборів та у 2020 році становила понад 802 випадки, що на 14,28% більше, ніж у 2019 році. Максимальна кількість осіб, що загинули під час кримінальних правопорушень, зафіксована під час ДТП та нараховувала у 2020 році понад 2188 тис. осіб. Найбільша кількість померлих осіб зафіксована від тяжких та особливо тяжких злочинів і складала у межах 4964-6295 тис. осіб протягом періоду, який досліджується. Різко зросла загальна сума встановлених матеріальних збитків від вчинених кримінальних правопорушень у 2019 році та становила понад 46138955,54 млн. гривень, у порівнянні з 2018 роком, а на кінець 2020 року зафіксовано зменшення суми матеріальних збитків від кримінальних правопорушень на 81,44%, у порівнянні з попереднім роком.

У розділі 4 «Напрями реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності» визначено напрями удосконалення інформаційного механізму, освітнього механізму та інституційного забезпечення державної політики в сфері правоохоронної діяльності.

Ефективність державної політики у сфері правоохоронної діяльності залежить від обраних механізмів та їх результативності. Сучасна наука державного управління має вагомий методологічний інструментарій щодо

розвитку механізмів державної політики, проте в умовах реформування правоохоронної системи відбувається й трансформація механізмів та необхідність їх удосконалення, маючи на меті реалізацію відповідних реформ. Найбільш актуальними в умовах сьогодення є наступні механізми формування та реалізації державної політики у сфері правоохоронної діяльності: освітній, інституційний та інформаційний.

Особливостями механізмів державної політики в сфері правоохоронної діяльності, власне, як в будь-якій іншій сфері суспільного життя, є те, що вони не можуть відокремлено формуватися лише в контексті певного об'єкту державної політики. Кожен механізм може виступати окремим видом державної політики, зокрема: у процесі формування інформаційного механізму державної політики в сфері правоохоронної діяльності необхідно врахувати положення державної інформаційної політики; освітнього механізму – освітньої та кадрової державної політики; інституційного механізму – державної політики в сфері державної служби. Відповідно, кожен механізм державної політики в сфері правоохоронної діяльності є складовою та доповнює положення державної політики іншого спрямування.

Інформація в умовах сьогодення є стратегічним та ключовим ресурсом в багатьох сферах суспільного життя. Відповідно, прийняття того чи іншого рішення учасником суспільних відносин залежить від його поінформованості у відповідних суспільних процесах. Особливість формування інформаційного механізму державної політики в сфері правоохоронної діяльності ґрунтується, у залежності від державної інформаційної політики, яка сьогодні скерована на формування інформаційного суспільства, на стратегії, розвиток якої підтримують більшість міжнародних організацій. Відповідно, окрім центрального органу виконавчої влади, що формує та реалізує державну політику в Україні – Міністерство культури та інформаційної політики України, іншими органами центральної виконавчої влади та органами місцевого самоврядування теж реалізуються окремі спеціальні положення інформаційної політики. Обґрунтовано, що інформаційний механізм державної політики в сфері правоохоронної діяльності має забезпечувати два основні напрями діяльності правоохоронних органів, а саме: 1) внутрішню комунікацію, тобто комунікацію в середині правоохоронної системи (між правоохоронними органами, між правоохоронцями, між правоохоронними органами та міжнародними поліцейськими організаціями); 2) зовнішню комунікацію, тобто комунікацію із громадянським суспільством (рис. 5).

Освіта впродовж життя є основою освітнього механізму формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності. Складовими освітнього механізму, що забезпечують виконання положень освіти впродовж життя в правоохоронній сфері, є: первинна підготовка (підготовка поза межами закладів вищої освіти); підготовка в закладах вищої освіти цивільного та галузевого рівня; післядипломна підготовка. Зазначенні складові формують єдиний ланцюг підготовки та перепідготовки правоохоронців.

Рис. 5. Напрями розвитку складових інформаційного механізму формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності

Запропоновані напрями розвитку освітнього механізму формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності мають комплексний характер, адже забезпечуються ідентифікованими вихідними положеннями та організаційно-методологічними положеннями. Зокрема, визначено специфічні ознаки організації підготовки правоохоронців на первинному рівні, на рівні закладів вищої освіти та післядипломному рівні. За кожним напрямом ідентифіковано суб'єктів реалізації та визначено основні складові змісту освітнього процесу. Запропоновані варіанти формування освітніх програм за спеціальністю 262 «Правоохоронна діяльність».

Особливого значення у процесі реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності набуває діяльність правоохоронних органів. Розробники державної політики мають забезпечити формування інституційного забезпечення реалізації правоохоронної функції. Зазначене питання актуалізується для України в умовах сучасних трансформацій у структурі суб'єктів формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності. У дисертації обґрунтовано нові підходи щодо сутності правоохоронних органів (суб'єкт реалізації правоохоронної функції держави, що створюється як орган державної влади, діяльність якого скерована на захист прав, свобод та інтересів людини, забезпечення громадського порядку, законності, запобігання та протидію злочинності, забезпечення державної та національної безпеки). Встановлено, що правоохоронний орган має відповідати наступним ознакам: 1) діє на основі спеціального закону та / або інших нормативних актів; 2) здійснює повноваження на основі процесуальної форми; 3) володіє державно-владними повноваженнями та правом на застосування примусу; 4) потребує спеціального забезпечення; наділені правом державної таємниці та повноваженнями щодо здійснення спеціальних операцій. Обґрунтовано наступні вектори розвитку правоохоронних органів: 1) створення спеціальних правоохоронних органів щодо запобігання та протидії найбільш важливим суспільним викликам та загрозам: кіберзлочини; поширення та виробництво наркотиків; 2) формування комунікативної стратегії взаємодії правоохоронних органів; 3) створення постійного представництва Європолу.

У розділі 5 «Трансформація фінансового забезпечення формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності» розкрито особливості формування фінансового забезпечення, здійснено оцінку сучасного стану та обґрунтовано напрями удосконалення фінансового механізму державної політики в сфері правоохоронної діяльності.

Сучасні умови реалізації правоохоронної функції в суспільстві (йдеться про інформатизацію суспільства, значний розвиток засобів правоохоронної діяльності та знань про неї, матеріально-стимулюючий фактор у такому небезпечному виді діяльності, виникнення нових видів правопорушень в суспільстві тощо) потребують значних фінансових ресурсів. Відсутність або слабе забезпечення даних факторів унеможливорює або зменшує показники у здійсненні правоохоронної діяльності на належному рівні або загалом. На вирішення цих завдань спрямована державна фінансова політика, яка представлена сукупністю науково-обґрунтованих, взаємопов'язаних та

визначених державою напрямів її діяльності та заходів щодо управління державними фінансовими ресурсами послідовно – у процесі їх формування, розподілу, перерозподілу та використання, з метою багатовекторного розвитку країни та суспільства, в цілому, та, зокрема, у сфері правоохоронної діяльності. Опрацювання та удосконалення в її межах механізму фінансового забезпечення реалізації державних функцій з правоохоронної діяльності виступає одним з найважливіших завдань ресурсозабезпечення державної політики у сфері правоохоронної діяльності та запорукою її реалізації. Щодо розвитку такого механізму запропоновано поступову його розбудову в межах бюджетної системи та процесу України з моменту здобуття нашою країною незалежності. Встановлено основні змістовні складові формування механізму фінансового забезпечення реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності та зроблено висновки про відсутність систематизації положень щодо механізму фінансового забезпечення та щодо виконання державних функцій, загалом, та правоохоронної діяльності, зокрема. Умотивовано механізм фінансового забезпечення реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності; запропоновано комплекс науково-обґрунтованих, взаємопов'язаних практичних інструментів (з відповідною теоретичною базою) на основі розбудови відносин у процесі виокремлення та передачі фінансових ресурсів на правоохоронну діяльність, як важливого напрямку функціональної діяльності держави. До того ж, у теоретичній базі такого механізму запропоновано зафіксувати мету, суб'єкти та принципи, а до складу практичних інструментів – віднести нормативно-правове забезпечення, методи, засоби, важелі та процедури.

З метою формування пропозиції щодо удосконалення фінансового забезпечення правопорядку, розглянуто закріплені за суб'єктами правоохоронної діяльності функціональні повноваження, ретельне вивчення яких здійснено через опрацювання регламентаційних положень щодо діяльності суб'єктів правоохоронної діяльності. У результаті, засвідчено фактичні порушення регламентованих положень, що неминуче призводить до зниження рівня ефективності діяльності вказаних органів виконавчої влади України. Маючи на меті подолання такого негативного положення, запропоновано: відновлення фінансового забезпечення Міністерства внутрішніх справ України за КПБКВ 1001100 “Медичне забезпечення працівників, осіб рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ” на виконання: ст. 4 Положення про Міністерство внутрішніх справ України, ст. 95 Закону України “Про Національну поліцію”, ст. 19 Закону України “Про Державне бюро розслідувань”; введення бюджетно програми КПБКВ 1001090 “Наукова та науково-технічна діяльність в сфері правоохоронної діяльності МВС України” на виконання ст. 4 Положення про Міністерство внутрішніх справ України; введення бюджетної програми КПБКВ 1002080 “Медичне забезпечення працівників, осіб рядового і начальницького складу Державної прикордонної служби” до складу фінансового забезпечення вказаної служби з метою реалізації положень ст. 25 Державної прикордонної служби України” Закону України “Про Державну прикордонну службу України”; введення бюджетної програми КПБКВ 1002090 “Наукова та науково-технічна діяльність в сфері

правоохоронної діяльності Державної прикордонної служби України” на виконання ст. 28 Закону України “Про Державну прикордонну службу України”; відновлення фінансового забезпечення за КПБКВ 1003080 “Стаціонарне лікування військовослужбовців Національної гвардії України у власних медичних закладах” на виконання ст. 21 Закону України “Про Національну гвардію України”; відновлення фінансового забезпечення за КПБКВ 6521030 “Наукова діяльність у сфері забезпечення державної безпеки, дослідження та розробки спеціальної техніки” на виконання ст. 24 Закону України “Про Службу безпеки України”.

Окрім вищевказаних доповнень та уточнень до КПБКВ за бюджетними програмами правоохоронних органів, додаткового опрацювання потребують: коди, за якими фінансове забезпечення було принципово скорочено, а також перевірка та умотивування значного збільшення обсягу фінансового забезпечення кодів щодо керівництва та управління всіма перерахованими видами правоохоронної діяльності.

З метою систематизованої формалізації та удосконалення механізму фінансового забезпечення реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності проведено ідентифікацію всіх його елементів. На основі такого механізму умотивовано фінансово-ресурсний супровід державної політики у сфері правоохоронної діяльності, з метою повноти та максимальної результативності й ефективності в процесі реалізації.

Запропоновано у контексті об’єкту дослідження, згідно субординаційної підрядності нормативно-правових актів, основними нормативними актами в межах механізму фінансового забезпечення реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності, обрати: Бюджетний кодекс України; Бюджетні декларації на відповідні роки; Закони України Про Державний бюджет на відповідні роки; Наказ Міністерства фінансів України “Про бюджетну класифікацію та її запровадження”; Постанову Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ”; Наказ Міністерства фінансів України “Про затвердження Порядку казначейського обслуговування державного бюджету за витратами”; Постанови та рішення Кабінету Міністрів України щодо удосконалення механізмів фінансового забезпечення виконання державних функцій, зокрема, з питань реформування та модернізації системи управління державними фінансами України.

Визначення методів механізму фінансового забезпечення щодо реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності, згідно Бюджетного кодексу України, дозволило виокремити три з відомих, а саме: планування та прогнозування; метод кошторисного фінансового забезпечення; метод казначейського розрахунково-касового обслуговування розпорядників бюджетних коштів. Засобами механізму фінансового забезпечення реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності умотивовано виступили: кошторис, бюджетна класифікація видатків (у контексті економічної, відомчої, функціональної та програмної класифікацій), бюджетні асигнування, єдиний казначейський рахунок. До важелів такого механізму фінансового забезпечення

запропоновано віднести бюджетні норми та нормативи, а також бюджетні зобов'язання. Проведено ідентифікацію основних процедурних положень механізму фінансового забезпечення щодо реалізації державної політики у сфері правоохоронної діяльності на основі таких етапів: планово-прогнозного (планування та прогнозування показників Державного бюджету в частині фінансового забезпечення реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності та кошторисів суб'єктів державної політики в сфері правоохоронної діяльності); реєстраційного (формування єдиної бази даних мережі розпорядників коштів державного бюджету – суб'єктів правоохоронної діяльності); обліково-контрольного (фіксація в бухгалтерському обліку виконання Державного бюджету інформації щодо бюджетних асигнувань за суб'єктами реалізації правоохоронної функції та здійснення контролю за їх дотриманням органами Державної казначейської служби України; асигнувального (відкриття асигнувань із державного бюджету суб'єктам реалізації правоохоронної функції); видаткового (здійснення видатків суб'єктів реалізації правоохоронної функції – розпорядників бюджетних коштів).

З метою врахування у процесі побудови механізму фінансового забезпечення, формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності особливостей діяльності суб'єктів такої діяльності, а також, з метою удосконалення існуючих положень із бюджетного фінансування державних суб'єктів правоохоронної діяльності, сформовано порядок фінансового забезпечення проведення таємних видатків суб'єктам правоохоронної діяльності, який передбачає доповнення економічної класифікації видатків бюджету статтями за кодами економічної класифікації видатків бюджету 2810 “Поточні таємні видатки” та 3250 “Капітальні таємні видатки”, а також проведення запропонованих процедурних положень з порядку планування, обліково-контрольного супроводу та проведення таємних видатків у контексті представлених етапів механізму фінансового забезпечення щодо формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності.

Узагальнюючи опрацьовані положення, формалізовано механізм фінансового забезпечення щодо реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності (табл. 1), в якому представлено його теоретичну базу (мета, принципи та суб'єкти) та практичні інструменти (процедури, нормативно-правове забезпечення, методи, засоби, важелі). Комплексна практична реалізація цього механізму сприятиме повноті охоплення всіх повноважень суб'єктів правоохоронної діяльності фінансовим забезпеченням, кореляції положень державної фінансової політики та державної політики в сфері правоохоронної діяльності, а також дозволить підвищити результативність та ефективність її реалізації.

Таблиця 1

Структура фінансового механізму формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності

1. ВИХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ					
Мета фінансового механізму -фінансово-ресурсне забезпечення процесів формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності, що забезпечує виконання її завдань, принципів, процесів та процедур, що передбаченні кримінальним та кримінально-процесуальним законодавством					
Принципи фінансового механізму формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності					
Законності	Публічності	Обґрунтованості	Ефективності	Доцільності	
Системності	Кореляції	Результативності	Синергійності	Розвитку	
2. СУБ'ЄКТИ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ					
2.1. Суб'єкти формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності					
Верховна Рада України		Кабінет міністрів України		Державна казначейська служба України	
Міністерство фінансів України			Міністерство внутрішніх справ України		
2.2. Правоохоронні органи України					
Загального призначення:					
Національна поліція України		Державна прикордонна служба		Національна гвардія України	
Спеціального призначення (новоутворенні)					
Державне бюро розслідувань			Бюро економічної безпеки України		
3. СКЛАДОВІ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ					
3.1. Етапи фінансового забезпечення правоохоронної діяльності					
1. Планування та прогнозування показників Державного бюджету в частині фінансового забезпечення реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності та кошторисів суб'єктів державної політики в сфері правоохоронної діяльності				2. Формування єдиної бази даних мережі розпорядників коштів державного бюджету – суб'єктів правоохоронної діяльності	
3. Фіксація в бухгалтерському обліку виконання Державного бюджету інформації щодо бюджетних асигнувань за суб'єктами реалізації правоохоронної функції та здійснення контролю за їх дотриманням		4. Відкриття асигнувань із державного бюджету суб'єктам реалізації правоохоронної функції		5. Здійснення видатків суб'єктів реалізації правоохоронної функції – розпорядників бюджетних коштів	
3.2. Нормативно-правове забезпечення фінансового механізму					
Бюджетний кодекс України		Бюджетні декларації на відповідні роки		Закони України Про Державний бюджет на відповідні роки	
Наказ МФУ “Про бюджетну класифікацію та її запровадження”		Накази МФУ		Постанови/рішення КМУ	
3.3. Методи			3.4. Засоби		3.5. Важелі
Планування та прогнозування	Кошторисне фінансове забезпечення	Казначейське розрахунково-касове обслуговування	Кошторис	Бюджетна класифікація видатків	Бюджетні норми та нормативи
			Бюджетні асигнування	Єдиний казначейський рахунок	Бюджетні зобов'язання

Висновки

У результаті проведеного дослідження вирішено наукову проблему, що ґрунтується на необхідності комплексної трансформації державної політики в сфері правоохоронної діяльності як структурної складової державного управління національною безпекою. За результатами дослідження отримано наукові результати, зміст яких полягає у наступному:

1. Розроблено класифікаційну модель функцій держави та визначено місце в ній правоохоронної функції та правоохоронної діяльності. Обґрунтовано, що правоохоронна функція за формою прояву належить до основних, постійних, внутрішніх та зовнішніх функцій. Відповідно, правоохоронна функція скерована на забезпечення виконання функцій держави, які класифікуються за принципом поділу державної влади та об'єктною спрямованістю. В цілому, вище зазначене обумовлює теоретичне підґрунтя розвитку державної політики у сфері правоохоронної діяльності.

2. Запропоновано змістовні характеристики правоохоронної діяльності як об'єкту державної політики. Обґрунтовано необхідність виділення наступних підходів до розуміння правоохоронної діяльності: функція держави, діяльність органів державної влади, діяльність приватних правоохоронних установ, об'єкт державної політики. Зокрема, як об'єкт державної політики під правоохоронною діяльністю варто розуміти процес формування та реалізації державно-управлінських рішень щодо правозастосовчої діяльності спеціально уповноважених органів державної влади (правоохоронні органи) та регулювання діяльності правоохоронних установ, яка сконцентрована на забезпеченні громадського порядку, законності, безпеки суспільних відносин, запобіганні та протидії різним видам злочинів, через примусові та юридичні засоби впливу. Запропоновано виокремити наступні ознаки правоохоронної діяльності: 1) правозастосовчий характер правоохоронної діяльності як одного з напрямів державного управління; 2) невід'ємність правоохоронної діяльності від діючих правових норм, що регулюють суспільні відносини; 3) реалізація правоохоронної діяльності державними правоохоронними органами та недержавними суб'єктами з обмеженою сферою діяльності; 4) застосування лише законних засобів впливу на суспільні відносини; 5) забезпечення громадського порядку, безпеки суспільних відносин та безпеки держави за окремими сферами забезпечення та діяльності; 6) відповідність діяльності суб'єктів правоохоронної діяльності встановленим правовим нормам; 7) професійність суб'єктів правоохоронної діяльності. Застосування зазначеного підходу дозволить в повній мірі врахувати всю специфікацію правоохоронної діяльності. Зокрема, вагомого значення в сучасних умовах набуває потреба трансформації системи державного управління щодо правоохоронних органів та формування нормативно-правового регулювання діяльності приватних правоохоронних організацій.

3. На основі систематизації напрацювань вчених ідентифіковано загальні та спеціальні завдання правоохоронної діяльності, які було покладено в основу формування мети (вироблення державно-управлінських рішень щодо формування системи правоохоронної діяльності як інструменту запобігання та протидії

злочинності, забезпечення громадського порядку та виконання конституційних свобод громадян, що є складовими державної безпеки) та завдань державної політики в сфері правоохоронної діяльності (1. Формування структури системи правоохоронної діяльності держави; 2. Визначення об'єктно-предметного поля діяльності правоохоронних органів; 3. Розробка механізмів державно-управлінських рішень щодо виконання завдань правоохоронної діяльності; 4. Налагодження системи комунікації між правоохоронними органами, суб'єктами державної політики та громадянським суспільством; 5. Формування інституційного, правового, економічного та іншого видів забезпечення правоохоронної діяльності; 6. Налагодження взаємозв'язків із міжнародними поліцейськими організаціями; 7. Криміналізація / декриміналізація злочинів; 8. Пеналізація / депеналізація злочинів) державної політики в сфері правоохоронної діяльності). Обґрунтовано, що правоохоронна діяльність є інструментом державного управління для забезпечення державної безпеки.

4. Обґрунтовано вихідні положення державної політики в сфері правоохоронної діяльності, зокрема: 1) обґрунтовано предметно-об'єктне поле державної політики в сфері правоохоронної діяльності. Визначено зміст об'єкту (сукупність суспільних відносин, які досягаються законним та незаконним шляхом та діяльність державних та / або недержавних інституцій, до функцій яких входить профілактика, запобігання та протидія забороненим шляхам досягнення індивідуальних чи колективних інтересів) та предмету (процес регулювання та впливу держави здійснюється за посередництвом правоохоронних органів на суспільні відносини та процес задоволення індивідуальних й колективних інтересів, які ґрунтуються на розробці та реалізації державно-управлінських рішень, метою яких є забезпечення державної безпеки) державної політики; 2) визначено напрями формування та застосування принципів правоохоронної діяльності, які згруповано за наступними напрямками: загальні соціально-орієнтовані принципи правоохоронної системи; загальні принципи, що характеризують властивості правоохоронної діяльності.

5. У результаті проведеного дослідження методологічних положень формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності було обґрунтовано наступні положення: 1) порядок залучення стейкхолдерів до формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності (взаємодія із органами місцевого самоврядування; взаємодія із органами державного управління; взаємодія із контролюючими органами; взаємодія із організаціями громадянського суспільства); 2) розроблено модель взаємодії державних політик в контексті реалізації правоохоронної функції; 3) представлено зміст та форми реалізації освітнього, фінансового, правового, інституційного та інформаційного механізмів як складових методології державної політики. Дані положення розширюють наукове значення державного управління та є основою для трансформації системи правоохоронної діяльності в Україні.

6. Розроблено інформаційний механізм формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності, заснований на налагодженні внутрішньої та зовнішньої комунікації суб'єктів державної

політики. Внутрішня комунікація включає в себе: створення єдиної державної бази кримінальних правопорушень із рівнями доступу; повна цифровізація діяльності правоохоронних органів; розробка механізму комунікації із міжнародними правоохоронними організаціями; розробка стратегії кібербезпеки правоохоронної системи України; розробка механізму обміну інформацією між правоохоронними органами; формування механізму підвищення кваліфікації правоохоронців щодо цифровізації; цифровізація процесів розслідування злочинів та оперативно-розшукових дій; розробка процедури збору інформації із використанням новітніх технологій. Зовнішня комунікація покликана вирішити наступні завдання: інформування суспільства; формування суспільної свідомості; привернення уваги до проблеми. Зазначені завдання реалізуються через застосування наступних методів: соціальна реклама; експертна оцінка; опитування; соціологічні обстеження; пропаганда; агітація; засоби масової інформації; діяльність пресслужб; зустрічі з громадськістю. Реалізація зазначених методів можлива через: розробку комунікаційної стратегії правоохоронних органів; формування фінансового забезпечення реалізації вказаних методів; встановлення вимоги до оприлюднення інформації.

7. Запропоновані напрями розвитку інформаційного механізму формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності мають комплексний характер, адже передбачають ідентифіковані вихідні положення та організаційно-методологічні положення. Зокрема, визначено специфічні риси організації підготовки правоохоронців на первинному рівні, на рівні закладів вищої освіти та післядипломному рівні. За кожним напрямом ідентифіковано суб'єктів реалізації та визначено основні складові змісту освітнього процесу. Запропоновано варіанти формування освітніх програм за спеціальністю 262 «Правоохоронна діяльність».

8. Під механізмом фінансового забезпечення щодо формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності запропоновано розуміти комплекс науково-обґрунтованих взаємопов'язаних практичних інструментів (з відповідною теоретичною базою), заснованою на розбудові відносин у процесі виділення та передачі фінансових ресурсів на правоохоронну діяльність, як важливого напрямку функціональної діяльності держави. До того ж, теоретична база такого механізму включає мету, суб'єкти та принципи, а до складу практичних інструментів запропоновано віднести його нормативно-правове забезпечення, методи, засоби, важелі та процедури. Сформоване визначення дозволило систематизувати уявлення про механізм фінансового забезпечення формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності, що сприятиме чіткій формалізації такого механізму, ідентифікації його проблемних позицій, а, отже, його удосконаленню. Подальше опрацювання положень механізму фінансового забезпечення щодо формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності пропонується здійснити через дослідження сучасного його стану та його проблемних позицій.

9. Розроблений механізм фінансового забезпечення щодо формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності включає: теоретичну базу, засновану на таких вихідних положеннях: мета та принципи в

авторському визначенні, ідентифіковані суб'єкти формування та реалізації механізму в контексті ключових суб'єктів формування та реалізації державної фінансової політики в сфері правоохоронної діяльності та суб'єктів реалізації державної фінансової політики в сфері правоохоронної діяльності; практичні інструменти як складові механізму фінансового забезпечення щодо формування та реалізації державної політики у сфері правоохоронної діяльності, а саме: розроблені автором процедурні етапи (з детальною характеристикою кожного з них, з урахуванням запропонованих положень щодо порядку фінансового забезпечення таємних видатків, вказаних суб'єктів правоохоронної діяльності), узагальнено нормативно-правове забезпечення, сформовано методи, засоби та важелі механізму фінансового забезпечення формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності. Комплексна його реалізація на практиці сприятиме повноті охоплення всіх повноважень суб'єктів правоохоронної діяльності фінансовим забезпеченням, кореляції положень державної фінансової політики та державної політики у сфері правоохоронної діяльності, а також дозволить підвищити її результативність та ефективність реалізації.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Монографії

1. Євдокимов В.В., Грицишен Д.О., Куришко Л.А. Інформаційне забезпечення антагоністичних інтересів учасників спільної діяльності. монографія. Житомир: ЖДТУ, 2015. 220 с.

Особистий внесок здобувача: обґрунтовано напрями розвитку державно-приватного партнерства як інноваційного інструменту державного управління

2. Євдокимов В.В., Грицишен Д.О., Сергієнко Л.В. Циркулярна економіка: монографія. Житомир: ЖДТУ, 2016. 200 с.

Особистий внесок здобувача: обґрунтовано місце циркулярної економіки в забезпеченні державної безпеки

3. Євдокимов В.В., Грицишен Д.О., Горай О.С. Інформаційна модель управління наслідками бойових дій та окупованих державних територій мікроекономічних агентів: монографія. Житомир: ЖДТУ, 2018. 220 с.

Особистий внесок здобувача: визначено місце правоохоронної системи в забезпеченні ліквідації наслідки бойових дій та окупації державних територій

4. Ievdokymov V.V., Oliinyk O., Nord G., Ksendzuk V., Sergiienko L. Ukraine's foreign trade policy: integration changes in the context of cooperation with the EU. Iserman, R., Dei, M., Rudenko, O., Tsekhmister, Ya. & Lunov, V. (Ed.). (2019). Association agreement: driving integrational changes: collective monograph. Chicago: Accent Graphics Communications. 2019. 808 p.

Особистий внесок здобувача: обґрунтовано ризики кримінального погодження в реалізації торгівельної політики держави

5. Державна політика у сфері правоохоронної діяльності [Текст]: монографія / В.В. Євдокимов. – Житомир: Вид. О.О. Євенок, 2021. – 356 с.

6. Євдокимов В.В., Грицишен Д.О., Лисак С.П. Державна політика в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму: монографія. Житомир: Вид. О.О. Євенок, 2020. 200 с.

Особистий внесок здобувача: ідентифіковано місце правоохоронної системи держави в запобігання та протидії тероризму

Статті у зарубіжних виданнях, що включенні до міжнародних наукометричних баз:

7. Ievdokymov V.V., Oliinyk O., Ksendzuk V., Sergiienko L. Circular Economy as an Alternative Environment Oriented Economic Concept for Ukraine. *Ekonomista*. 2018. Nr 3. pp. 347-352

Особистий внесок здобувача: визначено місце циркулярної економіки в забезпеченні державної безпеки

8. Ievdokymov V.V., Oliinyk O., Grytsyshen D., Ksendzuk V., Nord G. The new geological epoch „anthropocene” as result of human economic activity. *Comparative Economic Research. Central and Eastern Europe*. 2018. Vol. 21. №. 3/2018. pp. 131-149.

Особистий внесок здобувача: ідентифіковано мотиви соціально-економічної діяльності людини в забезпеченні безпеки держави

9. Ievdokymov V., Lehenchuk S., Zakharov D., Andrusiv U., Usatenko O., Kovalenko L. Social capital measurement based on “The value explorer” method. *Management Science Letters*. 2020. Volume 10. Issue 6. P. 1161-1168.

Особистий внесок здобувача: обґрунтовано напрями державної політики в забезпеченні соціальної стабільності в суспільстві

10. Ievdokymov V., Grytsyshen D., Oliinyk O., Dziubenko O., Yukhymenko-Nazaruk I. Financial Potential Analysis of Forestry Enterprises of Ukraine on the Taxonomy Method Basis. *Management Systems in Production Engineering*. 2021. Volume 29. Issue 1. P. 3-13.

Особистий внесок здобувача: визначено напрями державної політики в забезпеченні безпеки лісопромислового комплексу держави

11. Antoniuk D.S., Vakaliuk T.A., Ievdokymov V.V., Morozov A.V., Kontsedailo V.V. Integrating business simulations software into learning environment of technical university. *Journal of Physics: Conference Series*. 2021. Vol.1946(1). URL: <https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1742-6596/1946/1/012018/pdf>

Особистий внесок здобувача: обґрунтовано інноваційні підходи до підготовки правоохоронців

У наукових фахових виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз

12. Євдокимов В.В., Сергієнко Л.В. Механізм формування та реалізації державної політики циркулярної економіки. *Вісник Київського національного університету імені Т. Шевченка (Державне управління)*. 2017. № 1 (8). С. 22-31.

Особистий внесок здобувача: обґрунтовано теоретичні положення механізмів державного управління

13. Євдокимов В.В., Шиманська К. В. Навантаження біженців на країни та території при формуванні політики щодо біженців та шукачів притулку. *Вісник ЖДТУ*. 2018. № 4(86). С. 96-104.

Особистий внесок здобувача: обґрунтовано ризики впливу біженців та шукачів притулку на безпеку країн

14. Євдокимов В.В., Шиманська К.В. Формалізація впливу політико-безпекових детермінантів на міграційну привабливість країни. Економічний простір: збірник наукових праць. 2018. №133. С. 14-26.

Особистий внесок здобувача: визначено, що правоохоронна системи держави є одним із факторів привабливості країн для мігрантів

15. Євдокимов В.В., Валінкевич Н.В., Завалій Т.О. Еволюція базових концепцій вартісно-орієнтованого управління. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2018. № 3(26). С. 384-393.

Особистий внесок здобувача: обґрунтовано новітні концепції розвитку публічного управління в безпекових сферах суспільного життя

16. Євдокимов В.В. Особливості розвитку правоохоронної діяльності на різних етапах історичного розвитку України. Держава та регіони. 2019. № 3. С. 178-182.

17. Ievdokymov V., Shymanska K.V. Refugee and asylum seeker policies: the experience of the EU Eastern Partnership countries. Економіка, управління та адміністрування. 2019. №3(89). С. 99-105.

Особистий внесок здобувача: проаналізовано зарубіжний досвід розвитку державної політики в сфері правоохоронної діяльності в контексті забезпечення безпеки біженців та шукачів притулку

18. Євдокимов В.В. Фінансове забезпечення як складова державної фінансової політики в сфері правоохоронної діяльності. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2019. № 9. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1663>

19. Євдокимов В.В. Трансформація мети та завдань державної політики в сфері правоохоронної діяльності. Право та державне управління. 2019. № 4. С. 282-287.

20. Євдокимов В.В. Освітній механізм формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2019. № 7. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1657>

21. Ievdokymov V., Ostapchuk T., Lehenchuk S., Grytsyshen D., Marchuk G. Analysis of the impact of intangible assets on the companies' market value. Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu. 2020. 2020(3). P. 164-170.

Особистий внесок здобувача: проаналізовано напрями застосування аналітичних процедур щодо оцінки безпеки ринків цінних паперів

22. Євдокимов В.В. Розвиток складових методології формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності. Вчені записки Таврійського національного університету. 2020. Т. 31(70). № 5. С. 109-115.

23. Євдокимов В.В. Принципи державної політики в сфері правоохоронної діяльності. Публічне управління і адміністрування в Україні. 2020. № 16. С. 166-170.

24. Євдокимов В.В., Свірко С.В., Супрунова І.В. Ідентифікація складових державної безпеки як об'єктів державного управління. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2020. № 12. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/12_2020/6.pdf

Особистий внесок здобувача: визначено місце правоохоронної системи в забезпеченні державної безпеки

25. Євдокимов В.В., Свірко С.В. Бюджетний кодекс України як основний інструмент нормативно-правового супроводу державного управління бюджетною безпекою. Наукові перспективи. 2020. №3. С. 191-203.

Особистий внесок здобувача: обґрунтовано напрями застосування правоохоронних інструментів в забезпеченні бюджетної безпеки держави

26. Євдокимов В.В. Понятійно-категоріальний апарат державної політики в сфері правоохоронної діяльності. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2020. № 6. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1900>

27. Євдокимов В.В., Свірко С.В., Тарасова Т.О. Обґрунтування понятійної основи та структури державної безпеки як об'єкту державного управління. Технологічний аудит та резерви виробництва. 2021. №4/4 (60). С. 46-51.

Особистий внесок здобувача: визначено теоретичні складові правоохоронної діяльності як структурної складової державного управління державною безпекою

28. Євдокимов В.В., Супрунова І.В., Лисак С.П. Міжнародна співпраця в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 9. С. 109-118.

Особистий внесок здобувача: визначено напрями взаємодії правоохоронних органів із міжнародними поліцейськими організаціями

29. Євдокимов В.В., Супрунова І.В., Лисак С.П. Ідентифікація властивостей тероризму як загрози національній безпеці. Економічний простір: збірник наукових праць. 2021. № 169. С. 7-12.

Особистий внесок здобувача: ідентифіковано напрям застосування правозастосовної діяльності правоохоронних органів щодо протидії тероризму

30. Євдокимов В.В. Сучасний стан фінансового забезпечення правоохоронної діяльності. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2021. № 1. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/>

Публікації у збірниках матеріалів конференцій:

31. Ievdokymov V., Grytsyshen D., Polyak K., Tarasova T. System Development for Generating Information on the Consequence Influence of Emergency Situations on the Safety of Economic Activities of Enterprises in Ukraine. 7th International Conference on Modeling, Development and Strategic Management of Economic System (MDSMES 2019). Advances in Economics, Business and Management Research. Volume 99. URL: <https://www.atlantispress.com/proceedings/mdsmes-19/125919203>

Особистий внесок здобувача: визначено вплив надзвичайних ситуацій на державну безпеку

32. Євдокимов В.В. Вплив Галицького крайового сейму на формування правосвідомості галичан другої половини XIX ст. Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки: матеріали III Міжнародного науково-практичного симпозиуму (м. Івано-Франківськ, 17 травня 2019 року). Івано-Франківськ: Редакційно-видавничий відділ Університету Короля Данила, 2019. 382 с. С. 87.

33. Євдокимов В.В., Лисак С.П. Аналіз динаміки індексу тероризму з найвищим впливом. Розвиток фінансової системи на різних рівнях управління:

підприємство, регіон, держава: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Львів, 29 травня 2021 року) / ГО «Львівська економічна фундація». Львів: ЛЕФ, 2021. 124 с. С. 66-69.

Особистий внесок здобувача: здійснено оцінку індексу тероризму як складової аналітичної оцінки рівня державної безпеки

34. Євдокимов В.В., Лисак С.П. Тероризм як загроза національній безпеці. The 3 rd International scientific and practical conference – Results of modern scientific research and development (May 29-31, 2021) Barca Academy Publishing, Madrid, Spain. 2021. 675 p. С. 576-580.

Особистий внесок здобувача: визначено властивості тероризму як загрози національній безпеці та обґрунтовано місце правоохоронній системі щодо протидії їй

35. Євдокимов В.В., Лисак С.П. Правовий механізм державного управління в сфері запобігання та протидії фінансуванню тероризму. Теоретичні та практичні аспекти розвитку науки. Матеріали науково-практичної конференції (м. Чернігів, 28-29 травня 2021 р.). Херсон: Видавництво «Молодий вчений», 2021. 212 с. С. 69-73.

Особистий внесок здобувача: обґрунтовано властивості правового механізму державної політики в сфері правоохоронної діяльності

36. Євдокимов В.В., Лисак С.П. Особливості діяльності міжнародної організації по боротьбі з відмиванням доходів (FATF). Сучасні тенденції розвитку науки (частина I): матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції м. Київ, 30-31 травня 2021 року. Київ: МЦНІД, 2021. 68 с. С. 5-6.

Особистий внесок здобувача: обґрунтовано напрями застосування стандартів FATF в запобіганні та протидії фінансуванню тероризму

37. Євдокимов В.В., Лисак С.П. Класифікація міжнародних поліцейських організацій як міжнародних суб'єктів протидії фінансуванню тероризму. Міжнародний науковий журнал «Грааль науки» № 5 (Червень, 2021): за матеріалами I Міжнародної науково-практичної конференції «Science of post-industrial society: globalization and transformation processes», 4 червня 2021 року ГО «Європейська наукова платформа» (Вінниця, Україна) та ТОВ «International Centre Corporative Management» (Відень, Австрія). С. 53-55. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/grail-of-science/issue/view/04.06.2021/547>

Особистий внесок здобувача: обґрунтовано теоретичні положення міжнародної співпраці в сфері правоохоронної діяльності

38. Євдокимов В.В., Лисак С.П. Ідентифікація джерел фінансування тероризму у світі. The world of science and innovation. Proceedings of the 11th International scientific and practical conference. Cognum Publishing House. London, United Kingdom. 2021. Pp. 453-458. URL: <https://sci-conf.com.ua/xi-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiyathe-world-of-science-and-innovation-2-4-iyunya-2021-goda-london-velikobritaniyaarhiv/>.

Особистий внесок здобувача: визначено напрями діяльності правоохоронних органів щодо протидії діяльності суб'єктів, що виступають джерелами фінансування тероризму

39. Євдокимов В.В., Лисак С.П. Проблеми міжнародної співпраці щодо запобігання та протидії фінансуванню тероризму. Інноваційні рішення в економіці,

бізнесі та соціальних комунікаціях: збірник тез наукових робіт учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Одеса, 5 червня 2021 р.) / ГО «Центр економічних досліджень та розвитку». О.: ЦЕДР, 2021. 96 с. С. 27-31.

Особистий внесок здобувача: ідентифіковано проблеми міжнародної співпраці в сфері правоохоронної діяльності як структурної складової державної безпеки

40. Євдокимов В.В., Лисак С.П. Джерела, форми та канали фінансування тероризму. Проблеми розвитку соціально-економічних систем у національній та глобальній економіці: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 5 червня 2021 р.). К.: ГО «Київський економічний науковий центр», 2021. 112 с. С. 69-73.

Особистий внесок здобувача: визначено напрями діяльності правоохоронних органів щодо протидії фінансуванню тероризму

АНОТАЦІЯ

Євдокимов В.В. Державна політика у сфері правоохоронної діяльності. – Рукопис. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора наук з державного управління за спеціальністю 25.00.05 – державне управління у сфері державної безпеки та охорони громадського порядку. Національний університет цивільного захисту України, Харків, 2021.

Визначено напрями розвитку вчення про функції держави та націй щодо встановлення змісту та форми прояву правоохоронної функції та її реалізації через правоохоронну діяльність. Ідентифіковано напрями розвитку понятійно-категоріального апарату правоохоронної діяльності як об'єкту державної політики. Оцінено сучасний стан наукового знання про правоохоронну діяльність як об'єкту державної політики. Визначено напрями трансформації мети та завдань державної політики в сфері правоохоронної діяльності. Обґрунтовано властивості об'єктно-предметного поля та склад принципів державної політики в сфері правоохоронної діяльності. Визначено напрями розвитку складових методології щодо формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності. Оцінено симптоми проблеми державної політики в сфері правоохоронної діяльності шляхом аналітико-статистичної оцінки криміногенної ситуації в Україні. Розроблено інформаційний механізм формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності. Розроблено багаторівневий освітній механізм формування та реалізації державної політики. Розкрито зміст та визначено напрями розвитку інституційного забезпечення формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності. Встановлено властивості фінансового забезпечення як складової реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності. Визначено особливості сучасного стану фінансового забезпечення реалізації правоохоронної функції держави. Розроблено механізм фінансового забезпечення формування та реалізації державної політики в сфері правоохоронної діяльності.

Ключові слова: державна політика у сфері правоохоронної діяльності, правоохоронна діяльність, державна безпека, фінансове забезпечення державної політики, інформаційний механізм, освітній механізм, інституційний механізм.

ABSTRACT

Ievdokimov V.V. State policy in the field of law enforcement. Manuscript. The dissertation for a scientific degree of the Doctor of Sciences in public administration on a specialty 25.00.05 – public administration in the field of state security and protection of public order. National University of Civil Defence of Ukraine, Kharkiv, 2021.

The dissertation works out the classification model of state functions and defines the place of law enforcement function and law enforcement activity in it. It is substantiated that the law enforcement function belongs to the main, permanent, internal and external functions by the form of manifestation. Accordingly, the law enforcement function is aimed at ensuring the performance of state functions, which are classified according to the principle of separation of state power and object orientation. In general, the above mentioned determines the theoretical basis for the development of state policy in the field of law enforcement.

The meaningful characteristics of law enforcement activity as an object of state policy are offered. The necessity of allocating the following approaches to the understanding of law enforcement activity is substantiated: the function of the state, the policies of public authorities, the activities of private law enforcement agencies, the object of public policy. In particular, as a subject of state policy law enforcement activities should be understood as the process of formation and implementation of public administration decisions concerning law enforcement activities of specially authorized public authorities (law enforcement agencies) and regulation of law enforcement agencies. These activities focus on ensuring public order, legality, security of public relations, prevention and counteraction to various types of crimes, through coercive and legal means of influence. It is proposed to highlight the following features of law enforcement: 1) law applying nature of law enforcement as one of the areas of public administration; 2) inseparability of law enforcement activities from the current legal norms governing public relations; 3) implementation of law enforcement activities by state law enforcement agencies and non-governmental entities with a limited scope of activity; 4) application of only legal means of influencing public relations; 5) ensuring public order, security of public relations and security of the state in certain areas of security and activities; 6) compliance of the activities of law enforcement entities with the established legal norms; 7) professionalism of law enforcement entities. Application of the specified approach will allow to consider in full all specification of law enforcement activity. In particular, the need to transform the system of public administration in relation to law enforcement agencies and the formation of regulatory and legal regulation of private law enforcement organizations becomes important in modern conditions.

On the basis of systematization of scientists' works the general and special tasks of law enforcement activity are identified. These tasks became the basis for the formation of the goal (development of public administration decisions on the formation of law enforcement as an instrument of prevention and combating crime, ensuring public order and observing the constitutional freedoms of citizens, which are components of state security) as well as tasks of state policy in the field of law enforcement (1. Formation of the law enforcement system structure of the state; 2. Determining the object-subject field of law enforcement; 3. Development of Governance decision-making mechanisms on performance of tasks of law enforcement activity; 4. Establishing a system of communication between law enforcement agencies, public policy actors and civil society; 5. Formation of institutional, legal, economic and other types of law enforcement; 6.

Establishing relationships with international police organizations; 7. Criminalization/ decriminalization of crimes; 8. Penalization / depenalization of crimes). It is substantiated that law enforcement is an instrument of public administration to ensure state security.

The initial principles of the state policy in the field of law enforcement are substantiated, namely: 1) the subject-object field of the state policy in the sphere of law enforcement activity is substantiated. The content of the object (a set of public relations that are achieved legally and illegally and the activities of state and / or non-state institutions, whose functions include prevention and counteraction to prohibited ways of achievement individual or collective interests) and the subject (the process of regulation and influence of the state is carried out through law enforcement agencies on public relations and the process of satisfying individual and collective interests based on the development and implementation of public administration decisions aimed at ensuring state security) of state policy are determined; 2) the directions of formation and application of the principles of law enforcement activity are determined. They were grouped according to the following areas: general socially-oriented principles of the law enforcement system; general principles that characterize the properties of law enforcement.

As a result of the study of methodological references for the formation and implementation of state policy in the field of law enforcement, the following principles were substantiated: 1) the procedure of involving stakeholders in the formation and implementation of state policy in the field of law enforcement (interaction with local governments; interaction with public administration bodies; interaction with regulatory authorities; interaction with civil society organizations); 2) the model of interaction of state policies in the context of realization of law enforcement function is developed; 3) the content and forms of implementation of educational, financial, legal, institutional and information mechanisms as components of the methodology of state policy are presented. These principles expand the scientific significance of public administration and are the basis for the transformation of the law enforcement system in Ukraine.

The dissertation presents an information mechanism for the formation and implementation of state policy in the field of law enforcement, based on the establishment of internal and external communication of public policy actors. Internal communication includes: creation of a single state database of criminal offenses with levels of access; full digitalization of law enforcement activities; development of a mechanism for communication with international law enforcement organizations; development of a cybersecurity strategy for the law enforcement system of Ukraine; development of a mechanism for exchanging information between law enforcement agencies; formation of the mechanism of advanced training of law enforcement officers concerning digitalization; digitalization of criminal investigation processes as well as search and rescue actions; development of a procedure for collecting information using the latest technologies. External communication is designed to solve the following tasks: informing the society; formation of public consciousness; drawing attention to the problem. These tasks are implemented through the use of the following methods: PSAs; expert evaluation; poll; sociological surveys; propaganda; agitation; media; activity of press services; public meetings. The implementation of these methods is possible through: development of communication strategy of law enforcement agencies; formation of financial support for the implementation of these methods; establishing a requirement for disclosure of information.

The offered development directions of the information mechanism of formation and realization of the state policy in the field of law enforcement activity have a complex character. After all, they provide identified starting points as well as organizational and methodological principles. In particular, specific features of the organization of law enforcement training at the primary level, at the level of higher education institutions and at the postgraduate level have been determined. In each area, the subjects of implementation and the main components of the educational process content are identified. Variants of educational programs formation on specialty 262 "Law enforcement activity" are offered.

By mechanism of financial support on the formation and implementation of state policy in the field of law enforcement it is offered to understand a complex of scientifically-grounded interconnected practical tools (with appropriate theoretical basis) based on building relationships in the process of allocating and transferring financial resources to law enforcement as an important area of functional activity of the state. Moreover, the theoretical basis of such a mechanism includes the purpose, subjects and principles. Regulatory support, methods, tools, controls and procedures are offered to be included in the set of practical tools. The formed definition allowed to systematize the idea of the mechanism of financial support for the formation and implementation of state policy in the field of law enforcement. This will contribute to the clear formalization of such a mechanism, the identification of its problematic positions, and, consequently, its improvement. Further elaboration of the principles of the financial support mechanism for the formation and implementation of state policy in the field of law enforcement is proposed to be carried out through the study of its current state and its problematic positions.

The developed mechanism of financial support for the formation and implementation of state policy in the field of law enforcement includes theoretical basis established on the following starting points: purpose and principles in the author's definition, the identified subjects of formation and implementation of the mechanism in the context of key subjects of formation and implementation of the state financial policy in the field of law enforcement and the subjects of implementation of the state financial policy in the field of law enforcement; practical tools as components of the mechanism of financial support for the formation and implementation of state policy in the field of law enforcement. Namely, the author has developed procedural stages (with a detailed description of each, having taken into account the proposed principles on the procedure for financial security of secret expenses, the specified law enforcement entities), has generalized legal and regulatory framework, has formed methods, means and controls of financial support mechanism of formation and realization of the state policy in the field of law enforcement activity. Its comprehensive implementation in practice will contribute to the full coverage of all powers of law enforcement agencies with financial support, correlation of principles of the state financial policy and the state policy in the field of law enforcement activity, it will also increase its effectiveness and efficiency.

Key words: state policy in the field of law enforcement, law enforcement activities, state security, financial support of state policy, information mechanism, educational mechanism, institutional mechanism.